GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineć'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2$^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 70 **Brasiovu 8 Octobre 26 Septembre** **1874.**

Brasiovu 4 Oct. n. 1874.

Excelenti'a Sa prealuminatulu si preasantitulu d. archiepiscopu si metropolitu de Alba-Iulia Dr. IOANNE VANCEA de Buteasa, consiliariu intimu alu Maiest. Sale in midiuloculu nostru.

In dilele dela 1-a pana in 3 Oct. furamu martori occulati la serbatorescile manifestatiuni, cu cari poporulu romanu gr. c. din Tohanulu vechiu si filia condusu de inteligenti'a s'a a doveditu inascutu'a sa reverintia si cultu catra Capulu seu nationale basericescu. In sirulu visitatiunii canonice, intreprinse de Excelenti'a Sa parintele archiepiscopu si metropolitu alu archidiecesei romane gr. c. Dr. Ioanne Vancea, fù norocitu si Tohanulu vechiu a fi cuprinsu, si pe diu'a defipta in programu, 1-a Oct. a. c., ne si vediuramu fericiti a primi binecuventarea archipastoriului. Totu poporulu de aici se intrecea a luá parte la fiescille manifestatiuni de cultu si reverintia catra principele seu basericescu. Desu de deminétia se pregatira o trupa numerósa de calareti, cari cu flamure nationali esira spre intempinare inaintea mirelui basericesi sale pana la Polan'a-Merului, unde conducatoriulu docente si teol. abs. Georgiu Siancu bineventà pe barbatulu apostolicu cu cele mai reveritórie expressiuni de aderire si iubire fiésca. Pre Bredina, la cruce, representantii comunali prin rostulu bravului proprietariu Ioanne Vladu ér' fù beneventatu cu multa pietate; ér' in comuna intre sunetulu clopoteloru si cantarile preutiloru esiti cu crucea si evangeli'a inaintei in fruntea unei multime de poporu serbatorescu intrà inainte de tóte in casa Domnului, unde -si implini missiunea apostolica, invetiandu si luminandu poporulu cu consiliale cele mai salutari parintesci, cá se se imbrace in vestmintele virtutii, ale moralitatii si ale activitatii intrunite spre binele natiunei, alu basericei si alu culturii prin scóla, care e isvorulu fericirei. — Dupa cele sante a binevoitu a visitá scól'a recomendandu-o deosebitei ingrigiri a comunei. Fiindu strict'a visitatiune si culegundusi datele evidentiei de tóta starea, binecuventà si mormentulu repausatului fostu bravu docente Georgiu Ceortea. La amédiu fù onoratu archipastoriulu cu unu prandiu stralucitu din partea d. proprietariu Ioane Vladu, la care luà parte si inteligenti'a si oficialii din Zernesci si Branu si una deputatiune din Brasiovu, la acarei invitare abia se resolvi cá afara de programulu visitatiunii se cerceteze si Brasiovulu. Dupa prandiu visità Excelenti'a Sa fabric'a de charthia din Zernesci, ér' in 2 Oct. porni urmatu de suita si petrecatori catra Brasiovu. In Rosnoviu dér' cu deosebire in Christianu cercetà Excelenti'a Sa cu deamenuntulu cultur'a gradinei si a economiei rurali celei mai rationali in tóta Transilvani'a, luandusi notitie despre tóte cu multa atentiune, unde fuse intempinatu si de illustrulu nostru barbatu d. jude singulariu Iosifu Popu, de unde facù o excursiune la Brasiovu, comitatu de aderitori. —

In 2 Oct. pela 10$^1/_2$ veni Excel. Sa in Brasiovu cu suit'a, ce lu insociesce in visitatiunea intreprinsa: T. dd. A. Micu vicariulu foraneu alu districtului Fagarasiu, secretariulu metropolitanu Mihali, notariulu consistoriale S. Popu Mateiu si alte dóne fecie basericesci, comitatu de mai multi veneratori si fù primitu in cortelulu destinatu la illustrulu domnu jude singulariu Iosifu Popu, fórte splendidu in fruntea piacei, care erá plina de poporu venitu la marturi'a de septemana. Una deputatiune numerósa compusa din corpulu profesoralu alu gimnasiului romanescu, din gremiulu negutiatorescu, efori'a si representantii basericesci cu Reverendissimulu d. prota Ioane Petricu in frunte beneventara pe Excelenti'a Sa cu cele mai vii expressiuni de onóre si iubire, cá pe principele basericei confratiloru loru nationali din cóce de Carpati, documentandu prin acésta, ca simpathiele de sange si concentulu sentiului nationale intre romani s'au inaltiatu preste tóta rugin'a tempiloru intunereculul si preste tóte susceptibilitatile differentiali din punctulu confessionalismului geamenu, care nu mai póte servi la inimici de manunchiu spre a divisá si imparechiá pe confrati, cá se domnésca ei preste cei slabiti prin imparechiari unelitte numai de straini.

Brasioveni fratii nostri nationali au fostu si acum la inaltimea santei obligatiuni de a ne onorá barbatii nationali de influintia fora deosebire — cu acea caldur'a, ce ni o dictéza animei pulsulu celu nobilu nationale in vinele de acelasi sange si de egale aspiratiuni pentru a ne inaltiá susu la progressu cu poteri unite si nedivisate, ca-ce imparechiati vomu trebui in multe se ingenunchiamu, mai vertosu in deslegarea problemei de a ne redicá scóle, si totu-feliulu de institute cu poteri impreunate si sacrificia impromutate. Excel. Sa animatu de acelasiu simtiu multiamì cu tóta candórea consangéna si onorà cu inaltai visita pe chefii gremialoru respective, documentu de stima si iubire de confratii sei nationali. Apoi visità gimnasiulu romanescu si baseric'a dela S. Nicolau, unde fù primitu ér' onorificu de catra primulu protà Rss. d. Iosifu Baracu si de representantii basericei. — Intórse visit'a si la Abbatele r. c., cercetandu baseric'a, ér' dupa prandiu cea evangelica, cea grecósca, aruncandu unu prospectu si preste situatiunea orasiului de suptu Tempa, pe unde fece unu turu cu una comitiva numerósa de aderitori, dupa una mésa onorificu-frugale data in onórea marelui óspe de redactiunea acestui diurnalu nationalu, la care luara parte mai multi barbati romani de distinctiune, cari voru tiené in dulce aducere aminte cordialitatea si cultulu de aderintia si iubire fiésca nationale, cu care fù salutatu principele basericescu óspe, in toaste, unulu tienutu de ospetatoriulu in sensulu celoru de susu, care primi echoulu celu mai parintescu, resunetu din aduncuiu animei unui archipastoriu romanu, ce iubesce pe romanu fora distinctiune, si inaltiarea lui in cultura mai presusu de tóte. —

Sér'a fù onoratu Excel. Sa cu cina frungale si sociale la d. jude Ios. Popu; ér' in 3 desu de deminétia se departà la continuarea visitatiunii canonice catra Cohalmu, Tecuciu.

Angerulu paditoriu se lu concomiteze pe totu firulu vietii, cá se póta usa de fructulu conscintii fapteloru si sacrificialoru, ce vre ale pune pe altariulu basericei, alu scólei si alu natiunii romane!

Poporulu si inteligenti'a din archidiecesea Sibiiului se occupa cu marea si multu responsabilea actiune de a pregati alegerea noului metropolitu. Amu dorí, cá voturile tuturoru fratiloru romani se se concentreze in atare barbatu, care inaltiatu preste singularitati se fia adeveratu parinte poporului romanu fora osebire, cá mana in mana se conlucramu cu successe gigantice la restabilirea unitatii poteriloru pentru progressu in toti ramii de cultura, ca-ce numai acesta, si acesta fora indoiéla ne va inaltiá la stim'a si considerarea ce o merita si o pretende romanulu in patri'a s'a pre tóte terenele. Poteriloru unite tóte suntu possibile, ér' fiii invrejbirii, testéza istori'a, ca au remasu aserviti prin secle. —

Inaltimea Sa imperatésca Archiducele Iosifu supr. comandante alu militiei sosi in Sibiiu primitu de auctoritati si in 1 Oct. asistà la exercitiale ostasiesci. Pe 11 va veni la Brasiovu.

Diet'a imp. cislaitania e conchiamata pe 20 Oct. si Boemii passivisti propunu unu midiulocu de impaccare, care dupa Politicu e: „Faceti unu parlamentu centralu si noi inca vomu veni", ad-cadiendu dualismulu se revina senatulu imperiale pentru totu imperiulu. —

Cestiunea orientale se apropia de crise involburata. Turci'a se arméza mereu -si intaresce forturile nunumai prin Bosnia, Albania si Bulgaria, dér' si la Erzerum catra Rusia.

Principii Romaniei, alu Serbiei si Muntenegrului setosi de independentia, se dicu, ca sau alliatu si -si voru sci apera cu o armata de 200,000 drepturile autonomiei, déca s'ar' ataca de pregatiti'a Turcia.

Una fóia nareaza si scirea sensationale, cumca Domnitoriulu Romaniei in Franzensbad ar' fi defiptu cu tramisii principelui Milanu si ordinea de batalia a poterii armate serbe si romane, dupa cum reproduce „Tageblatt." Dupa acésta ordine Serbi'a potrivitu cu organisatiunea de facia póte pune 70 mii ostasi pe petioru si in scurtu pana la 90,000, Romani'a 100,000, incatu coalitiunea acestoru dóua state cu Muntenegru alliatu potu pune 200,000 fetiori gata de lupta.

Se mai aspresce acésta scire si cu alte incurcaturi ale Turciei, pentru-ca sultanulu vre se supuna tóte trele corpuri de armata din Turci'a européna sub comand'a fiiuseu mai mare, si in contra usului se numésca si urmatoriu. Ér' scirile din Hamburg descoperu, ca turcii cautara in camer'a cu lepadaturele ordinatiunea, prin care detera afara pe toti crescinii din locuintiele turcesci, punendule numai 3 dile terminu, si incepura cu brutalitati, vreo 7000 familii de tóta natii'a se afla expuse batjocurii. Protestele s'au inceputu, finea cine o scie precalculá.

Destulu ca crisea se ingrósia. Intr'acea „Pressa" de Bucuresci, diurnalu gubernementalu, apara cu unu tonu seriosu autonomi'a Romaniloru si independenti'a loru administrativa si legislativa in contra necurmateloru atacuri si loviri in aceste drepturi din partea Portii otomane; si la ordine tracta acum tocma aperarea dreptului statului romanu de a incheia tractate comerciali cu alte state, ceea ce Turci'a nu voiesce a cede, ci privesce si statele dunarene cá provincie turcesci, cu tóte ca Austri'a, Russi'a si Germani'a se sprimara, ca su dispuse a recunósce acestu dreptu statului romanu. Dupa lupt'a otielita cu condeiulu, se póte prevedé si lupt'a solidaria a celoru asupriti, déca impregiurarile nu intrevinu cu demarcarea drepturiloru pe calea de cointielegere séu mediatiune, ce se spera din partea marileru poteri. —

Victore Fmanuele prin min. de resbellu de-

numi o comissiune statatória din fiu sei Umberata Amadeiu si gener Ciuldini spre a virita tóte forturile, arsenalele si fabricele de arme, ca cum ar' fi in ajunulu unui resbellu.

Camer'a Italiei s'a desolvitu si Bonchi s'a denumitu min. de instructiune publica. Imper. Wilchelmu vre numai dupa alegeri a visita pe regele Italiei. —

In Spania republicanii invirsera in mai multe locuri in giuru de Estela si se astépta lupt'a deci detória.

Germani'a. In Berlinu s'a supusu in 3 Oct. consiliului federalu unu proiectu de lege cu regulamentu pentru redicarea glóteloru (Landsturm) inse numai prin imperatulu si va servi pentru a completa militi'a.

Petersburg, 29 Septembre. — „Jurnalulu de Petersburg" reproduce, relativu la scrisórea tiarelui catre Don Carlos, esplicatiunile gazetei „Nordulu de Buxelles", acentuandu reserv'a Rusiei in cestiunea recunóscerii Spaniei motivata numai pe dorintia de a evitá chiaru aparinti'a de interventiune; adauge ca armoni'a celoru trei mari puteri, bassta pe puternice interese, n'a fostu de locu turburata prin acestu incidinte, in privire cu aceste puteri atribuie acestei armonii acasi mare valóre.

Brasiovu 3/10 1874.

(—) La timpulu seu semnalisaseramu si noi in „Gazeta," cumca Excelenti'a Sa metropolitulu dela Blasiu a fostu conchiamatu consiliulu administrativu alu fundatiunei Alessandru St. Siulutiane pre 7 Septembre la Blasiu. Acuma devenirámu in stare a publicá autenticu cele petrecute in siedentiele acestui consiliu.

In 7 Septembre la 9 óre s'au deschisu siedentiele consiliului prin Excelenti'a S'a metropolitulu, si verificanduse membrii, s'au aflatu a fi de facia, afara de toti domnii canonici, cá seculari, dd. Br. Davidu Ursu, Paulu Dunca, Alessandru Lazaru, Alessandru Bohatielu, Iuonu Cergedi, George Laslo, Iuonu Axente, Antoniu Stoica, Leontionu Papu, Iosifu Siuluțiu, Vasiliu Moldovanu, Dionisiu Siuluțiu, Alessandru Ciaclanu, Ladislau Vajda, Nicolau Moldovanu, Iuliu Bardosi, Iacobu Brendusianu si Iosifu Popu. De notari fura alesi Iosifu Popu secularin si Simeonu Mateiu eclesiasticu. S'au alesu apoi dóue comissiuni, un'a carea se censureze socotelele administratórelui fundatiunei, — ér' un'a, carea se statorésca principiale de administratiune. Acestei comissiuni s'a predatu spre pertractare si unu proiectu de instructiune pentru organele administrative ale fundatiunei, pre care l'a substernutu adunarei membrulu Iosifu Popu. Mai indreptanduse si unele petitiuni private la comissiunile alese, siedenti'a dilei prime s'a incheiatu.

Comissiunile fiindu numai in 8/9 la 4 óre d. a. gat'a cu operatele loru, la asta óra s'a deschisu a II-a siedentia. Dupa verificarea protocolului siedentiei prime, a reportatu indata comissiunea concredinta cu censurarea socoteleloru. Acésta comissiune a facutu mai multe difficultati, asupra caroru consiliulu a adusu apoi decisiuni meritória. Acésta comissiune a facutu si unele propuneri, cari au datu occasiune la desbateri infocate. Asia comissiunea acést'a, propunendu cá consiliulu se faca dispusetiuni pentru incassarea taxeloru urbariale, cu cari restéza repausatulu fundatore taxalistii din Blasiu, incependu din 28 Nov. 1850 si pe cari taxe in lit. fund. si § 11 alu testamentului le testéza pentru fundatiune, dupa o seriósa desbatere, prin o maioritate precumpanitória s'a decisu: a se amaná pertractarea meritória a acestei intrebari pana la adunarea proxima a consiliului administrativu, — ér' pre atunci se se substérna adunarei unu conspectu despre toti taxalistii datori, specificanduse restantiele de taxe si producanduse si documentele, cu cari se potu sprigini este pretensiuni; ér' acea propunere a acestei comissiuni, cá consiliulu se iè mesuri necessarie pentru incassarea unei pretensiuni de 9895 fl. ce ar' poté-o redicá conformu lit. fund. fundatiunea in contra fundului basilitiloru s'a relegatu spre studiare la directoriulu fundatiunei. S'a primitu apoi propunerea acestei comissiuni, cá se se redice la mormentulu piului fundatóre, unde se afla numai o cruce de lemnu, o cruce mormentale correspundiatória, priminduse, s'au preliminatu spre acestu scopu 1000 fl., cari bani se afla in depositu judecatorescu si vinu a fi impartiti intre eredi si fundatiune, — dechiarandu in siedentia si representantii erediloru a fi invoiti cu acesa, cá acésta suma se se intrebuintieze spre acestu scopu. Acésta comissiune propunendu si o remuneratiune de 200 fl. pentru administratorulu fundatiunei, consiliulu statoresce propus'a remuneratiune pre anulu curentu administrativu cu 300 fl. Din reportulu acestei comissiuni apoi s'a vediutu, ca statulu activu alu fundatiunei, fiindu la finea lui Augustu 1873, 170,277 fl. 5 cr., pana la finea lui Aug. 1874 a crescutu la sum'a de 178,408 fl. 86 cr., resultandu pentru unu anu de administratiune unu crescamentu de 8131 fl. 81 cr. v. a. Acestu capitalu se afla in bani gat'a, obligatiuni de statu si private. Afara de acestea se afla cerealii ne vendute in dominiulu din Springu 163 metrete grauu, 132 metr. secara, 160 metr. alacu, 184 metr. ovesu, $3^1/_2$ metr. fasole, 26 metr. inu, 700 metrete cucuruziu, 45 cara de fenu, 1600 ferii de vinu din anii 1870—1873, 17 stupi, 6 boi, 3 vaci, 56 buti tóte cu unu pretiu approximativu de 3000 fl. v. a. Afara de aceste se afla inca la tribunalulu din Ajudu depusi pentru fundatiune si retienuti pentru assecurarea competentieloru erariali, o suma de 43,000 fl. si a carei interusiariu pana acuma face 15,996 fl., apoi o alta suma de 4361 fl. 92 cr. si un'a de 1000 fl. v. a. Adaugendu la tóte aceste si pretiulu realu alu dominiului din Springu cam cu 60,000 fl. functiunea Siulutiana se afla a avé in bani, realitati, charte de statu, pretensiuni si naturalii 305,866 fl. 78 cr. v. a.

In siedenti'a din 9 Sept. dupa verificarea protocolului s'a cetitu reportulu comissiunei insarcinate cu pertractarea proiectului de instructiune pentru organele administrative. Instructiunea s'a primitu, dupa ce din § in § fù fórte cu de a menuntulu desbatuta, cu fórte pucine modificari. Mai infocata a fostu desbaterea asupra unui §, carele dispunea, ca cine se fia respundiatoriu pentru faptele de administratiunea fundationale? La desbaterea acestui § jurium inspectorulu capitulariu au statoritu nou'a teoria, cumca d-s'a, cá advocatulu clerului pentru opiniunile, ce le dà cá jure consultu si faptele sale cá advocatu, este respundiatoriu numai consciintiei sale. Asta teoria inse nu o primi nimenea din adunare si §-lu despre respunsabilitate s'a primitu cu unanimitate, ca pentru cutare decisiune adusa in cause de ale fundatiunei suntu respundiatori aceia, cari au votatu respectiv'a decisiune. Conformu instructiunei votate, care consta aprópe din 30 §-fi, administratiunea suprema a fundatiunei are unu „senatu administrativu, carele consta celu pucinu din 30 membrii, 10 capitulari si ceialalti mireni, — apoi administratiunea mai de aprópe o exercéza unu „directoriu" constatatoriu din capitulu si 10 mireni, unulu cá vice-presiedinte alu directoriului. Deosebiti paragrafi normézа agendele senatului administrativu si cele ale directoriului. Acésta instructiune s'a decisu a se tipari in 200 exemplaria si a se imparti intre atari barbati ai natiunei, cari conf. lit. fund. suntu indreptatiti de a intrá in senatulu administrativu. In directoriu fura alesi dintre mireni dd. Davidu br. Ursu, colonelu in pensiune si cá vice-presiedinte Paulu Dunca consil. gav. in pensiune, Alessandru Lasaru cons. gav. in pens., George Laslo presiedente de tribunalu, Vasiliu Duca presiedente scaunului orf. in Aiudu, Iosifu Siuluțiu jude r. de tribunalu, Iosifu Popu jude r. de cercu, Leontiou Popu jude r. de tribunalu, Vasiliu Biann jude processualu si Mateiu Nicola advocatu.

In acésta siedentia s'a votatu si preliminariulu de spese pentru anulu administrativu urmatoriu si anume s'a statoritu venitulu cu 13,016 fl. 91 cr. si spesele 4937 fl. 63 cr. v. a.

Aducunduse si alte mai multe decisiuni asupra unoru intrebari administrative de ale fundatiunei, consiliulu administrativu din estu anu si-a incheiatu agendele sale, cari de aici incolo va avé ale implení senatulu administrativu.

Brasiovu 2 Octobre n. 1874.

Junimea Romaniei indreptà cu cateva septemani innainte illustrului barbatu de statu si fostului presiedinte alu Franciei d-lui Thiers un'a adressa, concomitata de una medalia mare de auru, turnata inadinsu pentru casulu acest'a — spre asi manifestá multiamirea si recunoscinti'a pentru activitatea sa in scopulu eliberarii territoriului francesu de trupele occupatiunei germane; — Prin acésta adressa si prin multe alte manifestatiuni se aratá poporului francesu si conducatoriloru destineloru lui, ca poporulu romanu din orientele Europei scie se fia recunoscatoriu acelor'a, cari se interesédia de esistinti'a si prosperarea lui. —

Respunsulu d-lui A. Thiers este demnu de numele seu, precumu lectorii potu vedé din insusi cuprinsulu lui, care suna asiá:

„Domniloru!

Amu primitu medali'a ce a-ti binevoitu a -mi tramite, si ve multiamescu cordialmente. Voiu pastra-o cá un'a din cele mai pretióse suveniri ale timpuriloru prin cari trecuramu.

Ajunsu la capetulu carierei, si cautandu a me asicurá asupra viitoriului tierii mele, -mi place se -mi arunc vederile asupra junimii, nu numai a Franciei, dér' si a popóreloru menite a fi amicele nóstre, si cu veseli'a sperantiei o vedu animata de simtiminte atatu de bune. Junimea romana este studiósa, setósa de progresu, pasionata pentru libertate. O felicitu, dér' écca ce -mi permitu a -i spune:

„Iubiti libertatea, nu accea de o di, dobandita prin aventuri violinte, ci accea, care se dobandesce prin ordine, prin staruintia, prin progresu sustienutu, si care singura dáinuiesce, pentru-ca singura este meritata. Iubiti independinti'a, amiutindu-ve inse totu-deauna, ca pentru natiuni, cá si pentru individi, nu este nici o sicurantia de-a cautá bunastarea sea aiurea de catu in bun'a-stare generale; pentru acestu motivu, respectati pacea lumii atatu de pretiósa, mai cu séma pentru popórele a caroru independintia este de origine recenta, ca-ci in timpu de resbellu acésta independintia se pune in jocu pe o aruncatura de zaru. Fiti uniti, linistiti, studiosi, faceti se ve stimeze Europ'a, ceea ce a-ti si inceputu a face, si acest'a va fi midiuloculu celu mai sicuru de a ve garantá independinti'a si libertatea."

Iertati-mi a respunde simpatieloru vóstre prin consilia: acest'a este rolulu obicinuitu alu ómeniloru, cari au trecutu prin lume, cari o cunoscu, si au s'o parasésca. Aceste consilia vi le dau cá amicu sinceru alu nobilei vóstre natiuni, care primi civilisatiunea dela Romani, si carei-a -i place astadi a veni s'o caute in Franci'a. Aveti cuventu de a o cautá la dens'a fericita in teribilulu jocu alu resbellului, n'a fostu si in ultim'a óra, nu este pentru ca ea nu 'si-a pastratu vechiele calitati: ea este totu un'a din natiunile cele mai luminate, cele mai generóse, cele mai brave ale lumii, si va fi totu-deauna in numerulu acelora unde va trebui se se caute sciinti'a umana. Ea ve iubesce, ve pretiuesce, si ve tramitu dorintiele si sperantiele ei.

22 Septembre, 1874. A. Thiers."

„Gazet'a" nu a crutiatu ostenele si incordari de spiritu, spre a consiliá merem junimea romana de dincóce de Carpati tocmai in acestu sensu, si cuvintele marelui barbatu ne servescu de documente, ca acei'a, cari propaga aceste principia salvatórie, nu suntu „doctrinari fricosi." —

Sibiiu 30 Septembre 1874.

In 29 si 30 Septembre a. c. s'a tienutu conferentie cu invetiatorii din protop. gr. cat. alu Sibiiului, sub conducerea neobositului pedagogu Basiliu Petri asistendu la acele si protopop. resp. si unii preuti. Conferentiele acestè au fostu de o importantia mare facia cu desvoltarea progresului pre terenulu causei scolastece. In acele s'au pertractatu si discutatu mai multe cestiuni din viati'a scolaria; s'a aratatu, ca cum póte ceneva, se fia invetiatoriu in adeveratulu intielesu alu cuventului; s'a dovediitu evidente, ca cere si ascépta publiculu si natiunea dela unu invetiatoriu romanu in aceste timpuri atatu de critice, candu tóte natiunile, cu unu zelu neadormitu emuleza pre terenulu culturei si civilisatiunei. S'a resolvitu mai multe cestiuni de pre terenulu didactico-pedagogicu, si in fine s'a datu invetiatoriloru presenti, unele teme din specialitatea respectiva, care se le prelucre pana la conferintiele viitórie.

Noi in numele progressului intentionatu prin aceste conferentie, pre terrenulu causei scolastice, ne sentimu detori cu cea mai cordiale recunoscientia fratiésca d-lui directoru Petri, ca-ci singuru numai din curathiu zelu, ce-lu nutresce facia cu aventarea natiunei pre terrenulu culturei, a luatu asupra-si obositóri'a sarcina de a conduce acésta conferentia, si astufeliu, din fructulu ostenelelor sale, castigate in dóue deceniuri pre terrenulu invetiamentului, a respandi radiele luminei benefacatórie asupr'a invetiatoriloru nostri, carii in parte considerabila, parte din lips'a de mediulóce, parte din caus'a altoru impregiurari, au inca multe lacune de suplenitu, spre ale poté aventá pana la inaltimea nivaului, pre care s'ar' recere se stè invetiatorii romani, facia cu recerintiele urgenti ale presentelui.

N.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a sectiunii filologice din 17/29 Augustu, 1874.

Presiedinte Dr. A. Fétu.

Membrii presenti: DD. Laurianu, Masimu, Ionescu, Odobescu, Caragiani, Urechia, Baritiu, Hodosiu, Romanu.

Societatea academica, constituindu-se in sectiune filologica, la in discusiune rerisiunea dictionarului si, spre a facilita acesta lucrare, se procede dupa punctele formulate in propunerea D-lui Odobescu.

La punctulu I. Dn. Romanu admite numai dictionarulu fora glosariu, dér' nu primesce tota glos'a cuvinteloru straine, cà-ci atunci ar' trebui si cuvintele din limb'a magiara, nemtiesca si turcesca, etc.

D. Ionescu admite tote cuvintele, chiar' si pe cele mai barbare, insemnandu-se ca suntu intrebuintiate in derisiune, apoi avendu firesce asemenate si ecifalintele.

D. Hodosiu face amendamentulu cá, in locu de „fora osebire de origine si proveniintia," se se dica „avendu in vedere originea si proveniinti'a romana a cuvinteloru, pre cum si cuvintele aceptate in form'a limbei romane si consacrate prin usu, indicandu la acestea si autorulu séu epoc'a."

D. Masimu dice: audiendu de cati-va ani mereu anatem'a asupr'a dictionariului, m'amu sperriatu ca se va fi lucratu unu ce inutile, dér', vediendu ca abonatii se inmultiescu pana la 800, vediendu in fine punctele propuserii D-lui Odobescu, care dintre toti mai multu si mai aprigu a combatutu dictionarulu, mi-s'a usiuratu anim'a, si cu multa linisce amu se vorbescu, fiindu ca vedu ca suntemu aprope a ne intielege. Catu pentru punctulu in desbatere, se invoiesce cá numai dictionaru se fia, dér' nu admite strainismii fora distinctiune de esemplu numele oficieloru, vestmenteloru, etc., cari nu suntu intielese de toti romanii si nu suntu inradecinate, ci au trecutu cu ore-care epoce. Asia nu admite pe solgabiro, ispravnicu, chignon, etc. ci numai pe cele romane cunoscute peste totu si pe cele straine asemenea numai pe cele cunoscute de toti romanii, de esemplu fesu lu-admite, dér bimbasiu nu. Unde n'avemu cuvinte, se se faca chiar' prin pleonle, cum au facutu alte popore. Me unescu cu amendamentulu D-lui Hodosiu, se se admita din glosaru cele incetatienite in limba.

D. Baritiu: candu societatea academica decise a se face si dictionariu si glosare, erau parerile forte aprige, luptele erau inversiunate, cà-ci unii cereau toti barbarismii, altii numai cele curatu romanesci; altii cereau tóte cate se afla in cartile vechi; dér' si acestor'a li se opunea ca multe cuvinte vechi nu se mai gasesca in cartile mai tardie, de esemplu blagorodnicu, blagocestivu, glava, pervi, list, iproci, premudosprosti. S'a facutu dictionaru si glosare: bine s'a facutu. De asta data s'a cernutu cu ciurulu; peste cati-va ani vomu cerne acelesi cuvinte cu sita cea mai desa, apoi in fine vomu cerne cu sit'a cea de metase. Acum vomu luá glosariu si vomu alege din elu pe tote cele cari ni se paru incetatienite; asia din dictionaru se voru eliminá cuvintele vitiorului. Se se proceda totu asia si numai la editiunea dictionariului se se cerna.

D. Urechia se unesce cu D. Baritiu pentru acea ce s'a facutu, dér' nu se unesce pentru editiunea cea noua, cá-ci nicairi nu s'a facutu si dictionaru si glosaru. Se nu se uite ca la Vien'a s'a tiparitu vocabulare de cuvintele barbare din limb'a romana, prin urmare nu le potemu ascunde, dér' nici ca e de lipsa, pentru ca nimeni nu se mai contesta romanitatea. Se dice ca voru fi multi strainismi: asia este, voru fi, dér' acest'a nu constata de catu ca in cutare epoca acele cuvinte a fostu in limb'a romana. Asia Littré pune tote cuvintele straine. In limb'a spanica suntu multime de cuvinte si forme arabice, dér' cari adi nu mai suntu arabice, ci spanice. Archaismii se se puna, si se se puna alaturi si cuvintele in usu. Dictionariulu se fia oglind'a limbei din trecutu pana in presentu. Doresca dér' se se contopesca dictionariulu cu glosariulu, si cá in elu se intre tote cuvintele, de voru fi fostu macaru numai unu anu in usu. Cuvintele pentru modu nu voru intrá, nici ale bucatariei, etc., ci tote cele consecrate prin istori'a nostra, administratiunea, justiti'a, etc.; dér' amu falsificá adeverulu, deca nu le amu trece pe cele usitate mereu.

Dn. Laurianu. Aici nu e vorb'a despre proiectulu de dictionariu si de glosariu. In acesta privintia se va procede pana la finitu dupa regulamentulu relativu la acesta lucrare. E insa vorb'e despre viitorea editiune a dictionariului academicu. Eu observu D-loru membrii cari au vorbitu mai inainte, ca si in alte limbe se afla glosare de cuvinte straine. Asia si Germanii; precum a aretatu Dn. Baritiu, au Fremdwörterbücher. Apoi e cunoscutu de toti literatii Glossarim mediae et infimae latinitatis, Dufresne, Domini, Ducanga. Italianii au mai multe vocabulare de vorbe populare séu vulgare.

Tempulu fiindu inaintatu, D. Laurianu si-reserva dreptulu a vorbi mai pe largu in siedinti'a viitore.

Presiedintele declara siedinti'a sectiunii filologice inchisa, invitandu pe membrii a se intr'unu a dou'a di in siedintia plenaria.

Siedinti'a se radica la 6 óre.

Presiedinte: Dr. A. Fétu.
Secretariu ad-hoc: Alesandru Romanu.

---

† Athanasie Cimponeriu jude la tabl'a reg. din Pesta, Elena ved. d' Aldulianu, Ioane Metianu, Maria Sustai nasc. d' Aldulianu, Ioane, Eugenia si Constantinu d' Aldulianu in nomele loru si alu nenumeraleloru rudenii cu anima sfasiata anuncia perderea scumpei si neuitaverei sale socia, resp. fica, nepota si sora

ELENA CIMPONERIU nasc. d' ALDULIANU,

carea in alu 23-lea anu alu vietii, si 5-lea alu fericitei sale casatorii, dupa sufferintie indelongate, si comunecata cu sf. taine, in 2 Octobre 1874 st. n. s'a mutatu la cele eterne.

Osemintele se voru depone spre odihna eterna in cimiteriulu de langa strad'a Kerepes, dumineca in 4 Octobre 1874 d. m. la $3^1/_2$ óre dela locuinti'a din Pesta, strad'a palatiei Nr. 2.

Budapesta, 2 Octobre 1874.

Fie-i tierin'a usiora!

Noutati diverse.

— (La universitatea din Pesta) au fost inscrisi in semestrulu ultimu alu anului scol. 1873/4 peste totu 2295 de studenti. Dintre acestia romani au fost 43 insi si anume: 15 la facultatea teologica, 16 la cea juridica, 8 la cea medicinale, 3 la cea filosofica si unulu la farmacia.

— (Multiamita publica) se aduce Ilustritatii sale dlui eppu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, cà-ci a concursu cu o suma considerabile la redicarea bisericei din Bobohalma, cottulu Cetatii de balta in Transilvania. „L."

— (Scólele din Iasi.) In Iasi se afla 54 de scóle publice de a le statului, dintre cari 21 de baiati si 11 de fete, si anume: 1 universitate cu trei facultati: de dreptu, scliintie si litere; 1 liceu, 2 gimnasie; 1 seminariu cu 7 clasi; unu institutu normalu pentru pregatirea invetiatoriloru satesci; 1 conservatoriu de musica; 1 scóla de musica bisericesca; 1 scóla technica; 1 de meserie, 1 de pictura; 10 scóle primarie de baeti; 2 scóle secundarie de fete, o scóla de mósin si 8 scóle primarie de fete. — Institute private de invetiatura sunt in numeru de 22, si anume; 8 de baiati — intre cari 2 licee — 13 de fete si 1 scóla profesiunale de fete.

Nr. 214 — 1874.

Adunarea generale a Associatiunei transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. prin conclusiunea de sub nr. prot. XXXI a insarcinatu pre comitetulu Associatiunei cá se dè diplome de recunoscientia publica pentru acelu pretiu docente ori altu barbatu romanu, carele pre calea despartiementului cercuale respectivu, va documentá, cum ca dupa svatulu, indemnulu si impulsulu seu, 10 baieti romani, imbracisiara carier'a meserialoru, séu ca 10 baieti cercetéza scólele normali si superiore.

Comitetulu deci -si implinesce numai un'a sacra datorintia nationale, candu aduce susu-amentit'a conclusiune a adunarei generale prin acésta. la cunoscinti'a publica, provocandu si din parte-si pre fia-care barbatu romanu, a emulá pre acestu terenu nobilu, ce are de scopu incuragérea romaniloru pentru imbratisiarea industriei si a meseriloru, cum si latirea culturei si a scientieloru pre catu se póte, intre tóte straturile societatiei romane.

Din siedinti'a estra-ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane tienuta la Sibiiu in 15 Septembre 1874.

Iacobu Bologa, v.-presiedinte. Ioanne V. Rusu, secret. II.

— Invitare de prenumeratiune

la cartea intitulata: „Despre sustienerea sanetatii trupesci si sufletesci a copiiloru scolari" de Dr. Block, scriere pentru parinti invetiatori si auctoritati scolastice. Ide'a ce preocupa astadi spiritulu popóleloru mai civilisate, este eductiunea, o idea fora care nu se póte inchipui intre omenime perfectiune si o stare buna. Eductiunea (cresceres) rationala, si scóla buna facu ca o natiune, se fia marita si fericita. Aci sub educatiune pricepemu nunumai desvoltarea spirituala séu cum se dice mentala, ci si cea corporala; cà-ci alternandu aceste un'a dela alt'a — trebue desvoltate totu intr'unu timpu. Multi cerscatori gresiescu in contra regulei acestei-a si sunt nereperabile defectele trupesci, cari le casiuna intre copii cruduti, mai alesu in prim'a epoca a vietii loru, candu sunt espusi la diferite bóle: parte parintii si docintii prin neseciintiele, nepractibilitatile si neprevederile loru; parte scolile prin neorganisarea si rea construire a loru. Candu dara crescerea trupésca este o intrebare atatu de insemnata pentru copilasiulu gingasiu, in catu fora acést'a nu se póte inchipui desvoltarea spirituluí lui, credemu ca cu privire la acést'a nu va fi de prisosu a dá midiulóce si reguli in manile parintiloru, docintiloru si tuturor'a, cari se interesédia de crescerea sucresciintiei viitórie. — Carticic'a mai sus amintita, a renumitului pedagogu Dr. Block este indreptariu, asia dicundu o luminá aprinsa in acésta privintia, si togma acést'a m'a indupleeatu a o traduce, si a o face cunoscuta naintea publicului romanu. Deci me adresediu catra P. T. publicu interesatu de cultur'a poporului romanu cu rogarea: se binevoiésca a imbratisiá carticic'a acést'a cu prenumeratiunile sale marinalmósе. Pretiulu cartei va fi numai: 60 cr. Banii de prenumeratiune se se adresedie prin assemnatiuni postale (Postanweisung) de 5 cr., la subscrisulu traducatoriu, in Kétegyháza (cottulu Békés.) Colectantii dela 10 esemplarie vor primi unu esem-

plariu gratuitu. Cartea se va tipari numai decatu dupa ce spesele tiparului voru fi acoperite. *)

Kétegyháza, in Septemvre 1874.

Iosifu I. Ardelénu.

*) Sunt rogate si cesalalte diuarie nationale a publicá in colónele loru acésta invitare de prenumeratiune.

Nr. 7685/1874. 2—3

Publicatiune.

Pe temeiulu art. de lege VIII din an. 1874 are cu 1-a Ianuariu 1876 se intre in intrebuintiare mesur'a metrica pentru lungimi, pondi si vasa cavate, si mesurele usitate in acésta tiéra pana la 31 Decembre 1875 nu va fi iertatu a le intrebuintiá mai departe.

Acést'a se aduce la cunoscinti'a publica cu acea observare, ca se potu capatá prin librariele de aici tabelele metrice dimpreuna cu descrierea loru in cele trei limbe ale patriei spre studiare.

Brasiovu, 23 Septembre 1874.

Magistratulu cetatii si alu districtului.

Cursurile

la bursa in 6 Oct. 1874 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl.	24	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 ,	79	, ,
Augsburg	—	—	103 ,	60	, ,
Londonu	—	—	109 ,	55	, ,
Imprumutulu nationale		—	74 ,	30	, ,
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 ,	65	, ,
Obligatiunile rurale ungare			76 ,	50	, ,
, , temesiana			76 ,	—	, ,
, , transilvane			75 ,	25	, ,
, , croato-slav.			79 ,	75	, ,
Actiunile bancei	—	—	987 ,	—	, ,
, creditului	—	—	247 ,	25	, ,

Orlóge de auru si argintu de bursunariu.

Orlóge cu pendulu si de mésa.

Am onóre a trage luarea aminte a on. Publicu la depositulu meu deplinu corespundietoriu tempului modernu si fórte alesu cu

orlóge (ceasornice) **de auru, argintu de bursunariu,**

mai incolo

orlóge de parlete, cu pendulu, de mésa si cu prevase,

pre cari le voiezu cu **pretiulu celu mai eftinu.**

Spre a face destulu la tóte pretensiunile onoratiloru mei cumparatori (pe turcesce musterii) mi am engajiatu unu lucratoriu fórte istetiu, care servi mai lungu tempu in Viena si in afare si me afla in positiune a da pentru fiecare bucata cumperata dela mine si pentru orce parte reparata cea mai buna garantia.

Si in orlóge de Schwarzwald servescu cu marf'a cea mai fina, si o recomendu cu deosebire pe acesta dd. negutiatori romani, ca la comperatori cu reducat'a pelunga cele mai eftine pretiuri.

Se róga de binevoitória cautare

FRIDERICU SCHULLERUS,
veduva de orlogiariu.
Strat'a postei (Nonnengasse) Nr. 603.

3—3

Depositu mare in orlóge de Schwarzwald.

Orlóge in provase

Deschidere de comerciu.

Subscrisii au onóre a face On. Publicu cunoscutu cu tóta aderinti'a, cum-ca au deschisu in piati'a acést'a in tergulu graului sub N-ro 552—3 in cas'a lui Mandl **unu negotiu** (lipscania) de **postavu** si **marfe curete** si de **moda.**

Rugandune de multu pretiuita cercetare, ne luamu onóre a recemendá prea On. Publicu urmatóriele articole atentiunei pré pretiuite si adeca:

Unu asortimentu mare de postave si materie de **matasa,** materie de **haine de cele mai nóue si mai corespundietóre scopului, pandia** de cea mai buna calitate de Rumburg, Irland'a Creasu si **pandia de casa,** tóte speciile de **marfa alba, servise** de masa, **incaltiaminte** de dame si copii de cea mai buna calitate, **manusi** de dame si **cavaleri,** precum si toti articolii de resortulu lipscaniei si apromitemu servitiu promptu si pretiurile cele mai moderate.

Invitandu pre On. Publicu la o cercetare catu se póte de numerósa, ne luamu onórea a ne subsemna

cu totu respectulu

Bányai Kristof & Comp.

Comande din afara se voru effectua cu tóta promptetí'a.

2—3

Importantu pentru temeele económe

Fabrica de pandiaria si schimburi

de

M. BEYER & Comp.

Depositulu capitale in Vien'a: Spiegelgasse Nr. 11.

Fabric'a: Gottweihgasse Nr. 1.

Depusu pentru transportu transmarinu: Triestu Corso Nr. 607.

Deschide in Brasiovu strat'a caldarariloru, langa Montaldo, Nr. 487 cas'a lui Décsi, depusu pe 30 dile si-si presenta aici

PRETIULU CURENTU:

1 pandiatura fina de cafea colorata 90 cr.
1 „ „ mai fina si mai mare 2 fl. 80, 3 fl. 50.
½ duzina carpe de inu 1 fl. 1.40, 1.70, 4.
½ „ batiste de in francese 2, 2.50, 3, 4, 5, 6.
½ „ „ anglese cu margini colorate moderne tivite si spalate 1 fl. 30 cr.
1 bucata carpa de nasu de batista superinu francesa cu litere festonate tivitura à jour 80 cr., 1 fl., 1.20
1 bucata 30 coti pandia de case buna 7 fl. 50, 7.76.
1 „ 30 „ „ „ mai lata 8 fl. 80, 9.50.
1 „ 30 „ „ „ si ½ „ pandia silesiana cea mai grea 10 fl. 11.50, 12.50, 13, 14.
1 bucata 30 coti ½ mai fina silesiana fl. 15, 16.50, 17, 20, 27, 32, 36, 37, 42, 50.
1 „ 50 „ ½ „ tiesatura curati olandica fl. 21, 23, 25,
1 bucata ½ si ¼ pandia de Rumburg curata 54 coti, calitatea cea mai grea cu 22 pana la 50 fl.
1 duzina carpe de inu 18 coti completu dela 4.50—12 fl.
1 „ servicte dela 4—9 fl.
1 bucata ½ pandia de inu de lepedee (prostire in Bucovin'a) nénadite, 6 prostire cu 16—18 fl.
1 bucata ½ pandia lata de prostire fora nada pentru 6 lepedee 18.50 pana la 21 fl.

Chifon pentru schimburi de dame si cavaleri in bucate de 50 „ 70 coti à 24 p. 40 cr. de cotu.
Fecie de mésa in tóta marimea de ¼ pana la ½ „ fórte eftine.
Garnituri de inu damastu pentru 6 pana 24 persóne pe alesu si extraordinariu eftine.

Camasie de dame:

Camasie simple de inu 1 fl. 60 cr.
„ de pandia Rumburg fórte grea 1 fl. 80, 2.
„ cu festonare de mana cu 2 fl. 30, 2.50.
„ de dame de Olanda séu Rumburg grea de inu, inainte de inchiatu séu pe umeri de imbumbatu festonate de mana fl. 2.30, 3.30.
Camasie mai fina de dame brodate de mana fl. 3.50, 3.75, 4, 4.25.
Superfine camasie de deosebitu genu fl. 3.80, 5.
Camasie de Chiffon de fl. 1.40, 1.50.

Pantaloni (lamese) de dame:

Cu tiviture formóse drepte fl. 1.20.
Cu lucru de fantasia fl. 1.50, 1.80.
Cu sinvitie festonate si lucru de fantasia fl. 2.12, 2.50.
De barchetu in sinóre sadea fl. 1.60, 1.75.
„ „ cu picheta gatiti fl. 2.90, 2.75.

Fuste de dame:

De Chiffon bunu cu lucru de fantasia fl. 2.50, 3.50.
Cu sinvitie festonate si cu Volane fl. 4.50, 6.50.
Fuste tetórne (schlepp) l. de fantasia cu inlocari fl. 4.50, 5, 6, 7.50, 9.
Fuste cu barchetu sinoratu sadea fl. 2, 2.50.
„ cu picheta gatite fl. 3.50, 3.85.

Corsette de nópte de dame:

Din Chiffonu mai bunu, l. de fantasia fl. 1.60.
Din „ fina cu inlocare brodata dela fl. 2 pana la 4.50.
Din barchetu sinoratu sadea fl. 1.75, 1.90.
Din „ cu picheta gatite fl. 2.90, 3.20.

Camasi barbatesci:

Din pre bunu Chiffon anglicu cu peptu simplu ori cu dungi fl. 2, 2.50, 2.75, 3.
Din pandia Olandica séu de Rumburg fl. 2.80, 3.50, 4.

Ismene barbatesci:

De pandia mai grea Rumburg de trasu fl. 1.50, 1.80.
De pandia mai grea Rumburg cu corsetu francesu si 2 nasturi séu bumbi fl. 1.80, 2.20.

Gulere de cavaleri si manchete:

Preste 20 forme moderne si marime.
1 duzinu gulere fl. 2.80.
1 duzinu manchete fl. 3.50, 4.

Pandia si schiburi

Anumitu pentru casa suntu lucrate din celu mai bunu materiale, schimburile totu din cea mai buna pandia de Rumburg solida si frumósa, in catu se potu spala de orcine.

Pentru drépta mesur'a cotului se garantéza si se rebonifica orce patrariu de cotu. 2—

Ce nu convine se schimba indata, séu suma de bani fora subtragere de unu crucerin se da retura.

M. BAYER & COMP.

Depusu in Brasiovu strat'a secuiloru Nr. 487, cas'a lui Décsi lenga Montaldo.

Provisiune intréga de mirésa dela 150 pana la 2000 fl. se afla in depositu.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.